

Foto omslag; Kastanjes van Ynze de Boer

Bestuur IVN Eelde-Paterswolde

Voorzitter	Leo Stockmann Anemoonweg 40 9765 HG Paterswolde	e-mail: glstockmann@hotmail.com tel: 050-3095304
Secretaris	Hannie Koeleman- Lusink Hemstukken 32a 9761KM Eelde	e-mail: koeleman95@home.nl tel: 050-3095807
Penningmeester	Martin Hols Boerhaaveweg 6 9761 HB Eelde	e-mail: holsmjg@hotmail.com tel: 050-3093609 gironummer IVN: 0820257
Lid	Ep de Boer Ter Borchlaan 29/A 9728 XA Groningen	e-mail: e.deboer@home.nl tel: 050-5266364
Lid	Aafke Pot-Ellen Zuurstukken 76 9761 KN Eelde	e-mail: a.j.pot-ellen@home.nl tel: 050-3095518
Lid	Willem Zandt Burg. J.G. Legroweg 19 9765AD Paterswolde	e-mail: wzandt@hetnet.nl tel: 050-3094264
Lid	Agaath AB-van Zanten Goudsbloemweg 32 9765HS Paterswolde	e-mail: agaath.ab@planet.nl tel: 050-3093113

Werkgroepen en contactpersonen

Bomen, ruimtelijke ordening en milieu	Agaath AB	3093113
Tentoonstellingen en publiciteit:	Leo Stockmann	3095304
Planten:	Ferry Wilkens	3092348
Vogels:	Leo Stockmann	3095304
Jeugd:	Aafke Pot	3095518
Vlinderkampje:	Tineke van den Berg	3094337
	Jille Eilander	3091918

Voorwoord

Hoewel we vlak voor het begin van de herfst zitten (ik schrijf dit op 20 september) duurt het zomerse weer maar voort. Veel zon en temperaturen tussen de 20 en 25 graden. Al dagen lang hoor ik her en der de tjiftjaf zingen, maar even fanatiek zingen de winterkoning en de koolmees. Zelfs de heggenmus en de merel (uitzonderlijk) doen mee. Houtduif en Turkse tortel willen daar niet voor onder doen, ze koeren er maar op los. En bij schemering en bij donker 'zingt' op meerdere plekken in ons dorp een bosuilmannetje. In de Onlanden verbleven begin september een paar duizend huiszwaluwen. Ze deden zich boven de slenken, rietgordels en tandzaadvegetaties tegoed aan insecten. Rond half september waren ze verdwenen, op reis gegaan naar Afrika om daar te overwinteren. In het veld is altijd wat te beleven. Daarom was het zo verwonderlijk dat excursies naar Appelbergen, Zeijen (veentjes), Karding (natuur aan de noordostrand van Groningen) en Bunne (veentjes) moesten worden geannuleerd wegens gebrek aan belangstelling. Excursieleiders moesten worden afgebeld en dat is niet prettig. Een ongekend gebeuren binnen onze afdeling! Gelukkig dat de slootjesmiddag voor de jeugd op Lemferdinge wel een succes was!

Het winterprogramma geeft u onder andere de mogelijkheid om een nachtelijk avontuur te beleven, op de natuurwerkdag de handen uit de mouwen te steken en enkele boeiende lezingen bij te wonen. We zien u graag verschijnen.

Leo Stockmann, voorzitter

Inhoudsopgave (de internetbladzijden kunnen afwijken van die hier -uit het origineel- staan)

Bestuur en werkgroepen IVN Eelde-Paterswolde	2
Voorwoord	3
Overzicht programma najaar-winter 2014-2015	5
Een mooie avond in mei	6
Gierzwaluwen even in ons dorp	8
Printen en spraints van de otter	9
Van Winderloopje tot De Slokkert	11
2014 Jaar van herstel voor de kerkuil?	14
Kinderen bij kerkuilen ringen	14
Een transferium bij De Punt?	18
Positief natuurbericht	19
Natuurcompensatie bij het vliegveld	19
Programma IVN Eelde-Paterswolde najaar-winter '14-'15	22
Activiteiten programma Vries'14-'15	26
Bescherming van de bomen in Amsterdam in de 17 ^e eeuw	27
Op de bres voor de jeneverbes	29
Jaar van de spreekw	30
Vrijwilligers in beeld	32
Gele maskerbloem	36
Vliegenzwam	37
Zwaluwen: eten, slapen en dan vertrekken	37
In memoriam Hennie Heikens	41

Overzicht programma najaar-winter 2014-2015

Zaterdag 25 oktober: Nacht van de nacht

Zaterdag 1 november: Nationale Natuurwerkdag

Zaterdag 22 november: Vogelexcursie Zuidwest Friesland

Dinsdag 30 december: Snertwandeling Appelbergen

Donderdag 15 januari: Lezing met film: Groot wild in de wildernis...

Dinsdag 17 februari: 'Leven op een landgoed', lezing door Jacob de Bruin

Dinsdag 3 maart: Lezing over veldnamen door Cathrinus Schaafsma

Dinsdag 17 maart: Algemene ledenvergadering

Zie voor het uitgebreide programma pagina 22

Een mooie avond in mei

Er waren meldingen van zeldzame sterns in de Oostpolder bij Noordlaren. Een mail van Willem Zandt riep leden van de Vogelwerkgroep op om de verwachte mooie meiavond te benutten deze sterns te spotten.

Een handvol leden gaf gehoor aan de oproep.

En om het op z'n Gronings te zeggen: 't viel nait teug'n. Visdief, Zwarte stern, Witwangstern en ook de zeer zeldzame Witvleugelstern (waarvoor je anders naar Oost-Polen moet) hebben we heel goed met kijker en telescoop kunnen bekijken. Voorts lieten grote aantallen Geoorde futen, enkele Steltkluten samen met veel Kemphanen onuitwisbare indrukken op onze netvliezen achter.

Ongelooflijk hoe vrijwel pas ingerichte "nieuwe natuur" in deze polder (beheerd door het Groninger Landschap) zulke zeldzame en kieskeurige soorten aantrekt.

We liepen het fietspad op om zo dichterbij de plasdras- gebieden te kunnen komen waarboven de sterns op zoek waren naar voedsel.

Witwangstern

foto's Sieds Rienks

Een van ons ziet verderop iets bewegen op het fietspad. Met de telescoop zijn we er snel uit: een wezel. Maar wat heeft ze daar in de bek? Voedsel? De wezel komt met sprongen dichterbij, het hele lijf golft. We blijven stokstijf staan. Het diertje draagt een jong in de bek dat zich doodstil houdt. Even nog blijft ze staan ongeveer 7 meter bij ons vandaan. Dan verdwijnt ze in de berm om na een tijdje zonder jong terug te keren. Weg rent ze, terug naar de plaats waar we haar het eerst zagen.

Wezel met jong

foto Ep de Boer

Even later zien we haar weer op het fietspad onze richting op komen. Zonder jong ditmaal. Dichterbij blijft ze staan en “kegelt” even: rechtop bekijkt ze haar omgeving.

Op dat moment komen twee fietsers ons achterop. We blokkeren het fietspad, zo in de ban van wat we waarnemen. De man duwt een van ons aan de kant. We roepen nog: let op daar zit een wezel. “Rovers bin’n’t”, klinkt het. De man probeert over de wezel te rijden. Tja, zulk volk heb je kennelijk. De rover heeft zijn kroost in veiligheid gebracht, gelukkig maar.

Anne van der Zijpp

Gierzwaluwen even in ons dorp

Altijd in de lucht, nooit op de grond of op een boomtak. Een nest maken in de lucht lukt nog niet, dus daarvoor zoeken ze toch een plekje op aarde. Drie maanden per jaar zijn ze daarvoor in ons land en in ons dorp. Even dus maar... Eén van hun favoriete plekken is het huis aan de Hoofdweg naast de Novaflat. Op wel vier plaatsen schieten ze hier onder de dakpannen. Waarschijnlijk zijn er dan ook evenveel nesten. De bewoners van het huis genieten hier erg van. Om deze kolonie uit te kunnen laten breiden, heeft de vogelwerkgroep enige jaren geleden 5 nestkasten geplaatst aan de zijgevel van de Novaflat. Hiervoor was subsidie verkregen van Vogelbescherming. De kasten werden al snel bewoond door mussen en zelfs een spreeuw wist zich door de opening te wurmen. Bewoning door gierzwaluwen was nog niet voorgekomen, tot dit jaar! We zagen bij 3 kasten gierzwaluwen naar binnen gaan. Of ze er ook gebroed hebben is de vraag. Wel hebben we goede hoop dat ze het volgend jaar en de jaren daarop de kasten hiervoor gaan gebruiken. Want gierzwaluwen zijn erg honkvast waar het de keuze van hun nestplaats betreft.

De drie kasten aan een huis aan de Julianalaan waren al eerder door de gierzwaluwen ontdekt. En ook dit jaar weer door gierzwaluwen gebruikt. Ook deze huiseigenaren genieten er erg van!

Aafke Pot

Prenten en spraints van de otter

Er zit een otter in de Onlanden! Het eerste bericht over de otter in de Onlanden kwam in mei 2013 in het tv-programma Roeg! van RTV Drenthe. Aaldrik Pot, boswachter bij Staatsbosbeheer, liet de eerste ottersporen zien: prenten in het zand onder de brug in de Hooiweg. Niet veel later kwam het eerste beeldmateriaal waarop het dier zelf te zien was. Een cameraval onder de brug in de Groningerweg in Peizermade had het dier “gevangen”. Nu was het hopen dat hij (of zij) zou blijven en dat er meer zouden volgen.

Om ons voor te bereiden op deze otterinvasie deden Roelien Douma en ik in februari mee met een cursus Ottersporen herkennen. Deze cursus werd gegeven door de Zoogdiervereniging en in de Weerribben en de Wieden gingen we op zoek. Omdat daar nogal wat otters zitten was er bijna 100% garantie dat we sporen (prenten en spraints (=otterpoep)) zouden vinden. En dat was ook zo. Met een hoofd vol kennis en het zoekbeeld vers op ons netvlies zijn we bij de faunapassage in Eelderwolde gaan kijken. Roelien had geharkt en op 13 februari gingen we kijken wat er zoal langs gekomen was.

Otterprint

Otterspraint foto's Maaike de Goeij

Het was de eerste keer daar en we hadden nog geen idee wat er te zien zou kunnen zijn. Op het beton van de sluis lag al een bruin grijs hoopje met graten en schubben. Dat zou best eens een spraint kunnen zijn, maar misschien ook wel een braakbal van een reiger. Dan onder de brug: kattenpootjes, voetafdrukken van mensen en toen viel mijn oog op een wat

grotere prent, het was geen hond of vos, daar stonden de tenen niet goed voor en er zijn vijf tenen! *Vijf tenen is marterachtige* schoot me meteen te binnen. Het zal toch niet zo zijn dat het meteen de eerste keer raak is! Foto's gemaakt en ter beoordeling naar Aaldrik Pot gestuurd. Hij bevestigde ons vermoeden, de prenten waren van een otter en het bruin grijze hoopje was een spraint. Er zit een otter!

De weken erna gingen we regelmatig kijken en zagen we met enige regelmaat nieuwe spraints en prenten. In diezelfde periode werden er ook steeds sporen gevonden bij het Leekstermeer, ook kwam daar de otter regelmatig voor de camera. Er waren er dus twee.

Op 12 mei was ik weer bij de brug, een nieuwe spraint, hij zat er nog steeds. De dag erna las ik op Twitter dat er een otter is doodgereden op de A28 ter hoogte van Haren. Het zou toch niet 'onze' otter zijn!? Maar helaas, na 13 mei geen enkel nieuw spoor meer. Onze otter is er niet meer en de kans is groot dat hij is doodgereden.

We bleven de faunapassage in de gaten houden en na de zomervakantie wilden we weer wat vaker gaan kijken om te zien welke anderen dieren er ook gebruik van maken. Inmiddels was de inrichting wat aangepast, misschien met positieve resultaten. Eind augustus ben ik weer gaan kijken met net zo weinig verwachtingen als die allereerste keer dat we gingen. Op het beton nog steeds geen spraints, maar in het zand... een otterprent! Er was weer een otter langs geweest. Nu is het natuurlijk de vraag of er weer een nieuwe otter bij is gekomen of dat de otter uit het Leekstermeergebied flink aan het zwerven is. We houden het in de gaten!

Maaïke de Goeij

Van Winderloopje tot De Slokkert

Excursie Werkgroep Natuurlijke Historie

Jaarlijks probeert de Werkgroep Natuurlijke Historie van Ol Eel/IVN de clubwerkzaamheden, die lopen van september tot juni, af te sluiten met een uitstap. Meestal lukt dat wel, maar nu was het toch alweer drie jaar geleden. Na rijp beraad werd besloten de karweien aan een aantal Noord-Drentse beken in ogenschouw te nemen, van het Winderloopje tot De Slokkert. Op dinsdag 27 mei 2014 werd om 10.00 uur verzameld op 't Kampje en alras toog een achttal deelnemers in twee auto's naar Bunne-Winde. Het weer op die morgen was prima en dat bleef zo tot de eindstreep.

Het eerste station was de verlegging van de Grote Masloot van het Peizer naar het Eelderdiep via de Bunner- of Winderloop. Bij aankomst was een tweetal gele grippers gretig bezig met graven. Het bestaande water is hier al over een grote lengte twee keer zo breed geworden. Alleen bij de duiker onder de Vriezerweg door, iets ten noorden van het tolhuis, is de oorspronkelijke breedte nog zichtbaar. Via Turfweg, Kibbelslaglaan en Noordenveldweg werd gekoerst naar de Grote Masloot zelf en de feitelijke 'doorbraak' bewonderd: een brede schakel.

In de groep rees de vraag, wat voor verbinding men t.a.v. de otters onder de wegen door gaat aanleggen. Een otter zwemt n.l. nooit door een duiker, tenzij het een hele grote is.

De doorbraak van de Grote Masloot

foto Cathrinus Schaafsma

Langs de Bunnerveenseweg en Nijlandseweg werd aangereden op en door Lieveren. Ten zuiden van dit dorpje werden de werkzaamheden nabij de stuw bekeken, op de grens van het Groote Diep en het Lieversche Diep. Enerzijds -in letterlijke zin- is men nog bezig de oude kronkels te herstellen, anderzijds-idem- is dat al geschied. Ter plekke is het fietspad noordwaarts door de Landinrichtingscommissie Roden-Norg voor geruime tijd afgesloten. Voor de uitbater van Café 't Hart van Lieveren kennelijk een prima plek om met een zeer groot en kleurig reclamebord de gestrande wielrijders te verwijzen naar zijn café, want dat bord pronkte op een boerenwagen pal naast het overbekende ronde witte verkeersbord met rode rand!

Pal ten noorden van de brug met de stuw was een grote hoeveelheid grof puin gestort. Aan de zuidzijde lag een vlakte veengrond met hierin nogal wat ijzeroer. De oevers van en de weilanden rondom de oude en nieuwe kronkels waren welig begroeid met wilde planten zoals koekoeksbloem, gele lis en adderwortel; op het water dreven gele plompen. Ten noorden van de stuw was een voetbrug in aanbouw; het benodigde materiaal stond er al opgetast. Halverwege staat het poldergemaal van Lieveren (adres: Melkweg nabij nr. 15 9306 TC Alteveer) onverstoord tussen alle werkzaamheden als een rots in de branding.

Stuw tussen Groote Diep en Lieversche diep

foto Cathrinus Schaaafsma

Een kaart op het gebouwtje geeft uitleg over polder, poldergemaal en waterschap (i.c. Noorderzijlvest). Ergens op de zwarte vlakte was een hoop keien uit de bodem verzameld. Langs een strubbenbos werden na een half uur de auto's weer opgezocht.

Via Langelo, Norg en Een werd gereden naar de brug met stuw in de Zesde Wijk aldaar, met een verval van 2,5 m! Onder een afdakje wordt aan het begin van de Ds. Germsweg informatie verstrekt over de strafkolonie Veenhuizen; het dorp ligt 3 km verder zuidwaarts. Aan de overkant van de weg werd een gloednieuwe 'schaapsstuw' bewonderd. Het laatste station lag een halve km verder oostwaarts: de Veenhuizerbrug. Die werd bereikt over een zandweg vol grote plassen door bosgebied. Onder deze witte brug door stroomt De Slokkert als een verrassend smal beekje. Een blauw informatiebord met tekst en kaart op de grondwatermeter in de buurt geeft aan, dat het zijn oorspronkelijke kronkels terugkrijgt.

Inmiddels was het al kwart over 12 en begonnen de magen te knorren. Na ampel beraad werd besloten geen pleisterplaats op te zoeken, maar direct naar Eelde te rijden. Overigens niet regelrecht, maar door het mooie Drents dorpje Westervelde. Via Norg en Donderen en langs de verlengde startbaan van Groningen Airport Eelde werd het eindpunt om half 1 bereikt en ging daarna een ieder zijns weegs, met de auto, op de fiets of te voet. Zo werd een 'werkjaar' op een nuttige en plezierige manier afgesloten.

Namens de leden van de Werkgroep Natuurlijke Historie,
Cathrinus Schaafsma, vice-voorzitter

2014 Jaar van herstel voor de kerkuil?

Eindelijk weer eens een positief bericht vanuit de kerkuilenwerkgroep. Door een betere muizenstand sinds jaren kwamen verschillende kerkuil paren namelijk al vroeg tot broeden. Reeds vanaf de winter waren er veel meer muizen dan in de afgelopen jaren. Hierdoor lijkt de populatie kerkuilen zich weer te herstellen in ons gebied.

Het aantal eieren was dan ook beduidend hoger dan in de voorgaande jaren. Op sommige locaties in Drenthe werden zelfs nesten met 7-10 eieren geteld. In Bunne leverde dit een broedsel van acht jonge kerkuilen op, die ook alle acht uit zijn gevlogen.

Bij ons bleef het gemiddelde steken op circa 6 eieren.

Zie verder bijgaand overzicht.

Het paartje torenvalken zat dit jaar weer in de boomkast aan de Koedijk. Het telde deze keer 3 jongen, die na geringd te zijn succesvol uitvlogen.

Steenmarters hebben we niet waargenomen.

Door het nog steeds aanwezige grote aanbod van muizen verwachten we zeker de komende maanden nog wel een verlaat of tweede broedsel van de uilen.

Toch een hoopvol herstel na enkele zeer matige jaren.

Willem Zandt

Kinderen bij kerkuilen ringen

Begin juni konden de kinderen van de jeugdnatuurclub van het IVN een kijkje nemen bij het uilen ringen.

Het nest jonge kerkuilen aan de Mandelandenweg werd geringd door Koen Vogt, lid van de Kerkuilen Werkgroep Drenthe.

Koen haalde de jonge uilen uit hun nest, samen met de moederuil. De 4 jonge uilen zaten nog grotendeels in het 'kuikendons'. Ze waren heel rustig en knepen de ogen stijf dicht met zoveel licht en aandacht.

Alle kinderen mochten heel voorzichtig een jong vasthouden. Het was echt prachtig om die beestjes van zo dichtbij te bekijken en te voelen hoe zacht het dons is. Ook was de tekening van het hartvormig masker in het gezicht al heel duidelijk aanwezig.

Dit jaar zijn er erg veel muizen die de uilen kunnen vangen. Daardoor zijn er ook veel nesten. Koen heeft het dus dan ook erg druk met het ringen van de jongen.

De jonge kerkuilen worden gewogen en gemeten. foto's Martijn Snijder

Wel jammer om te horen dat 60% van de uilen omkomt in het verkeer. Tot slot werden we nog uitgenodigd om bij de familie Panman verderop in de straat, om naar een nest jonge torenvalken te kijken. Het was leuk om het verschil tussen een jonge uil en een jonge torenvalk te zien (en te horen). Eén van de kinderen mocht mee de boom in klimmen om een jong, voorzichtig in de capuchon, naar beneden te halen en te laten zien. Zo stil als de uil was, zoveel kabaal maakte het valkenjong.

Annemieke van den Berg van Saparoea

Overzicht locaties kerkuilen

Nr	atlasnr.	naam	kast	2014	2013	2012	2011
1.	12-13-25	S.v.d. Goot	x'93	3-4	1	1	1
2.	12-13-14	Fam. Neelen	x'93	3-3			
3.	12-13-23	T. Bouwman	x'90	3-3	2	3-3	1
4.	12-13-44	G.Grootdonk	x'90		1	1	1
5.	12-14-31	W. Faber			3-2	3-3	3-3
6.	12-13-25	J. Smid					
7.	12-13-14	P. Terwal	x'92	1			
8.	12-13-43	Fam.de Hoop				1	2
9.	12-14-31	Krooneman	x'02				
10.	12-13-15	Vennebroek	x	?			3-4
11.	12-13-35	P.v.d. Molen	x				
12.	12-13-25	J. Jongepier	x'96	1	1	1	1
13.	7-53-35	M. Bonder	x'96				
14.	12-14-31	S. Knaap	x'00		1		3-5
15.	12-13-25	G. Dijkstra	x'99	3-5	3-2	3-4	3-4
16.	12-13-14	Fam. Nigten	x'04	1			
17.	12-13-16	Meerschap	x'03				
18.	12-13-43	Fam.P.Weessie	x'04	3-6	3-1	3-3	3-2
19.	12-13-43	Fam. Brookman	x'06	1			
20.	12-13-43	Arnold Pilon	x'06	1			
21.	12-13-25	Fam.vd.Bospoort	x'06		1	1	1
22.	12-13-14	Fam. Mertens	x'09				
23.	12-13-14	Fam. Veenhuis	x'09				
24.	12-13-44	Koops-Bijkerk	x'10			2	3-1-2
25.	12-13-52	Fam. Boelema				2	2

26.	12-13-53	Fam. De Boer				1	1	
nr	atlasnr.	naam	kast	2014	2013	2012	2011	2011
27.	12-13-52	Fam. Brands		3-8	1			
28.	12-13-52	Fam. Brongers						
29.	12-13-52	Fam. v Meekren	x'07	1	1	4-3	1	
30.	12-14-51	Fam. Bottema					1	
31.	12-24-22	Koekoek-Koops	x'07					
32.	12-14-51	Fam. Koops						
33.	12-24-11	Fam. Leber				2	1	
34.	12-14-51	Fam. Neelen						
35.	12-14-51	Fam. Nijenhuis	x'07		2	2	1	
36.	12-13-55	Fam.v/d Poel		3-5	2	2	3-4	
37.	12-14-51	Fam. Snijder	x'07					
38.	12-14-53	Fam. Stenveld						
39.	12-14-51	Fam. Van Voorn						
40.	12-24-12	Fam. Westra	x'07					

Resultaten:

2001: 13 uitgevlogen jongen en 3 jongen dood.
 2002: 7 uitgevlogen jongen.
 2003: 23 uitgevlogen jongen.
 2004: 34 uitgevlogen jongen 1 dood jong (incl. 8 jongen uit 2 br.)
 2005: 29 uitgevlogen jongen en 8 dode jongen.
 2006: 18 uitgevlogen jongen.
 2007: 51 uitgevlogen jongen en 13 dode jongen.
 2008: 15 uitgevlogen jongen en 1 dood jong.
 2009: 26 uitgevlogen jongen.
 2010: 10 uitgevlogen jongen.
 2011: 23 uitgevlogen jongen.
 2012: 13 uitgevlogen jongen.
 2013: 5 uitgevlogen jongen.
 2014: 34 uitgevlogen jongen.

Sarah Schipper, Martijn Snijder, Willem Zandt

Jonge uilen

foto's Annemieke van den Berg van Saparoea

Een Transferium bij de Punt?

Het is waarschijnlijk bij velen al wel bekend dat er bij de provincie Drenthe plannen bestaan om bij de Punt in het Drentsche Aa gebied een transferium aan te leggen.

Dat leek de werkgroep BROM geen goed idee en heeft daarom samen met de werkgroepen uit Vries en Zuidlaren al in een vroeg stadium bij de Statencommissie Omgevingsbeleid aan de bel getrokken.

We schreven dat we de intentie waardeerden om het aantal auto's dat de stad Groningen inrijdt te verminderen en het openbaar vervoer te bevorderen, maar dat de plannen aanleiding geven tot grote bezorgdheid. Een verder ruimte beslag voor auto's zo dicht bij het Natura 2000 gebied Drentsche Aa achten wij bijzonder ongewenst en wij verzoeken u daarom om te zoeken naar alternatieven.

Wij denken daarbij aan deelname aan de reeds geplande uitbreiding van het transferium in Haren. En ook aan een parelsnoer van kleine transferia bij de opritten van de A28 en N34 in de buurt van de dorpen met veilige fietsenbergingen gecombineerd met een snelbus die over de snelweg deze transferia aandoet.

De combinatie van stijgende brandstofprijzen, een snelbus en betere stallingsmogelijkheden voor –elektrische- fietsen zal zeker een deel van de forenzen verleiden om dan voor het openbaar vervoer te kiezen.

Agaath AB-van Zanten

Een positief natuurbericht

Van 21 augustus tot 1 oktober ligt een mooi inrichtingsplan ter inzage voor verdere vernatting van de Oude Willem, de landbouwenclave in het Drents Friese Wold. Een samenwerking van de provincies Drenthe en Friesland, Staatsbosbeheer, de waterschappen Fryslân en Reest en Wieden en de gemeenten Ooststellingwerf en Westerveld. Er is ook Europese subsidie voor beschikbaar in het kader van Life, “Going up a level” meer water voor natte natuurdoelen in Drents-Friese Wold en Leggelderveld.

Een onderwerp waar het IVN nu eens positief op kan reageren; veel fijner dan altijd maar bezwaar indienen. Algemene informatie is te vinden op www.np-drentsfriesewold.nl

Wietske Jonker-ter Veld

Natuurcompensatie vliegveld

In Groen najaar 2012 staat een foto van de aanslag op het houtsingellandschap vanwege de baanverlenging. In Groen najaar 2013 schrijft Wietske Jonker over Natuurcompensatie bij het vliegveld. Deze compensatie bestaat uit het op meerdere locaties planten van bosplantsoen, het ophangen van meerdere vleermuiskasten (voor een zomers verblijf), het graven van poelen voor kikkers en salamanders en de aanleg van een vleermuisbunker. Wie in de nabije omgeving van het vliegveld wandelt of fietst, zal van deze compensatie ongetwijfeld al wat hebben gezien. Monitoring moet gaan uitwijzen in hoeverre de aangebrachte elementen van goede betekenis worden voor de bijbehorende natuur.

Leo Stockmann

Vleermuisbunker langs fietspad tussen Eekhoornstraat en Paasveen

Poel aan de Noordwestzijde van de baanverlenging foto's Leo Stockmann

Programma IVN Eelde-Paterswolde najaar/winter 2014/2015

Voor bepaalde lezingen/excursies kan een geringe bijdrage worden gevraagd.

Zaterdag 25 oktober Nacht van de nacht

Natuurmonumenten Paterswolde organiseert i.s.m. IVN Eelde-Paterswolde 's avonds een Lichtjestocht met opdrachten door landgoed De Braak. Nadere informatie volgt via digitaal bericht en via de media.

Zaterdag 1 november Nationale Natuurwerkdag

In samenwerking met Dorpsbelang Yde wordt de jaarlijkse Natuurwerkdag gehouden in het mooie natuurgebied het Ydersveen. Op deze dag kunt u zelf een bijdrage leveren aan bescherming van de natuur. Er staan verschillende werkzaamheden gepland zoals het verwijderen van begroeiing, het vrijhouden van de wandelpaden en het vellen van bomen. Ook voor jongeren zijn er een aantal activiteiten.

Op deze dag bent u met een aantal gelijkgestemden lekker bezig in de natuur. De werkdag begint om 9.00 uur en om ongeveer 10.30 uur wordt u een kopje koffie aangeboden. De activiteiten eindigen om 13.00 uur met het nuttigen van een kop lekkere soep.

De plek waar gewekt wordt vindt u achter het vliegveld. Komende vanuit ons dorp slaat u de eerste weg rechts in richting Yde. Na enige honderden meters slaat u weer rechtsaf. Even voor de bebouwing van Yde slaat u andermaal rechtsaf. Hier ziet u de vlag van de Natuurwerkdag.

Inlichtingen bij Ynze de Boer. Tel. 050-3091875 of ynzedeboer@hetnet.nl

Zaterdag 22 november Vogelexcursie Zuidwest Friesland

Een van de jaarlijkse excursies van de Vogelwerkgroep. Maar we nodigen ook anderen uit om eens mee te gaan. Bij niet te extreme omstandigheden is

Zuidwest Friesland in de wintermaanden bevolkt met duizenden ganzen, o.a. Brandganzen en Kleine rietganzen. Altijd een spectaculair gebeuren. Maar er zijn meer vogelsoorten, ook roofvogels, die we zullen zien.

Vertrek om 9.00 uur vanaf het Kampje (P tegenover café Boelens) in het centrum van Eelde. Doe stevig schoeisel aan en wees warm gekleed. Met een verrekijker heeft u meer kijkgenot. De Vogelwerkgroep beschikt over enkele telescopen. Het is bijna een hele dag-excursie, dus zorg ook voor uw drinken en brood.

Opgave verplicht en mogelijk t/m 20 november bij Sieds Rienks, tel: 050-3092565 / sgrienks@home.nl of bij Leo Stockmann, tel:050-3095304 / glstockmann@hotmail.com. Er zal aan niet-chauffeurs een bijdrage worden gevraagd in de benzinekosten

Dinsdag 30 december **Snertwandeling Appelbergen**

Eind vorig jaar kon vanwege gevaarlijk weer de snertwandeling in Appelbergen niet doorgaan, wel ging het snert eten door.

Appelbergen bij Glimmen is een landschappelijk erg gevarieerd en boeiend gebied, gevormd door ijstijden en menselijk gebruik.

Door inrichtingsmaatregelen is het gebied weer meer open en ook watervasthoudend gemaakt.

Gewandeld wordt er door bos, langs vennen en essen en over historische karrensporen. Doe hoge wandelschoenen of laarzen aan. De wandeling duurt ongeveer anderhalf uur. Na afloop gaan we voor een glas Glühwein en voor volle snert met spek en roggebrood naar café Boelens in Eelde. Kosten à €10,- zijn voor eigen rekening.

Vertrek per auto om 9.30 uur vanaf het Kampje (P, tegenover café Boelens) in het centrum van Eelde. In verband met vervoer en catering is opgave noodzakelijk, uiterlijk donderdag 25 december. Dat kan bij Ynze de Boer, 050-3091875, ynzedeboer@hetnet.nl of bij Leo Stockmann, 050-3095304, glstockmann@hotmail.com. Ook graag vermelden indien vegetarisch eten gewenst is.

Donderdag 15 januari **Groot wild in de wildernis...**

Hebben wij wildernis in Drenthe? Wat is wildernis eigenlijk en wat betekent het? Bij wildernis horen wilde dieren, ook groot wild. De provincie Drenthe wil groot wild in de vorm van herten voorzichtig toelaten tot de provincie. Welke invloed heeft dat op de natuur, recreatie en landbouw?

Deze avond zal Albert Kerssies, voormalig beleidsmedewerker bij Natuurmonumenten, ons meer vertellen over die wildernis en de plannen omtrent het groot wild. Wanneer kunnen wij in Drenthe de edelherten of damherten verwachten, of zijn ze er eigenlijk al? En wie moet tegen wie beschermd worden? Met film en beelden zal Albert deze onderwerpen toelichten. Gezien zijn eigen ervaringen met groot wild op de Veluwe belooft het een boeiende avond te worden.

Aanvang: 20.00 uur in Ons Dorpshuis, Bähler Boermalaan 4 Paterwolde

Dinsdag 17 februari

Leven op een landgoed

De herstelwerkzaamheden op de landgoederen van Eelde-Paterswolde zijn zo goed als klaar. De rust is weergekeerd voor planten en dieren. Maar welke planten en dieren zijn er eigenlijk te zien en te horen op de landgoederen?

Jacob de Bruin, boswachter bij Natuurmonumenten, houdt zich bezig met alles wat daar groeit en bloeit en vertelt ons over het leven dat te vinden is op het landgoed. Welke vogels broeden er en wat voor planten komen er voor.

En zijn dat nog steeds dezelfde soorten als vroeger?

Aanvang 20.00 uur in Ons Dorpshuis, Bähler Boermalaan 4 Paterswolde

Dinsdag 3 maart

Lezing veldnamen

Onze bekende plaatsgenoot Cathrinus Schaafsma hebben we bereid gevonden om een lezing te houden over veldnamen in de voormalige gemeente Eelde. Hij heeft zich veel beziggehouden met deze materie en weet er dan ook boeiend over te vertellen. De basis van zijn verhaal zijn een door zichzelf gemaakte veldnamenkaart (1991) en ingekleurde sectiekaarten van de Kadastrale Atlas van Drenthe 1832; deel 4: Eelde (1987). Zij zullen in de zaal ook worden tentoongesteld naast rapporten en fotoboeken over veldnamen. Schaafsma zal ons gidsen van Ruskenven in het noorden tot De Eekhoorns in het zuiden en Fokkenbroek in het zuidoosten.

Veldnamen zijn namen, die in het verleden door de eigenaar aan bepaalde stukken land werden gegeven om ze te kunnen onderscheiden van andere

percelen. Zij leveren vaak interessante informatie, omdat zij een beschrijving geven van het landschap ter plekke of van bepaalde eigenschappen van de betreffende percelen. Om deze namen levendig te houden worden zij nog wel eens gebruikt voor straatnaamgeving in woonwijken -in Eelde zijn hiervan Spierveen en Groote Veer voorbeelden- en voor het geven van een eigenaam aan woningen en bedrijfsgebouwen.

Aanvang 20.00 uur in Ons Dorpshuis, mevrouw Bähler Boermalaan 4 in Paterswolde

Dinsdag 17 maart

Algemene ledenvergadering

....”en dan: wat is natuur nog in dit land.....”

Na afloop van de vergadering houdt Anne van der Zijpp een lezing over de natuur in de omgeving van ons dorp. Hij doet dat aan de hand van een aantal foto's, die hij in de loop van de laatste 10 jaar maakte. Algemene en bijzondere waarnemingen uit een omgeving waar de mens de natuur (gedeeltelijk) naar zijn hand heeft gezet.

Anne is een bekend lid van onze vereniging. Hij is een uitstekend fotograaf en kan bovendien boeiend vertellen over natuur en landschap.

Aanvang 20.00 uur in Ons Dorpshuis, mevrouw Bähler Boermalaan 4 in Paterswolde

Activiteitenprogramma IVN Vries, 2014 – 2015.

Za. 1 november 2014. Natuurwerkdag in het Holtveen, Vries.

Wel graag je aanmelden bij Sipke Sikkes (543497), of
sikkeshvanelk@hetnet.nl Verdere informatie staat op www.natuurwerkdag.nl
en www.ivn.nl/vries Start om 9.30 uur op het zandpad/verlengde van het
Koffiedik. Einde 14.00 uur.

Di. 25 november 2014. Spinnen en spinachtigen.

Lezing door Ben Prins. Aanvang 20.00 uur in Dorphuis “De Pan”, Vries.

Za. 17 januari 2015. Nieuwjaars/snertwandeling in de Appelbergen, Glimmen.

Leiding van Bram Visch.
Start om 10.00 uur bij café rest. Blankenhoeve, Beslotenveenseweg 2
Noordlaren. Snertmaaltijd om ong. 12.30 uur. Opgave bij Sipke Sikkes, tel.
0592 543497, sikkeshvanelk@hetnet.nl of Kor Mulder, tel. 0592 544139,
kormulder@kpnmail.nl

Di. 10 februari 2015. Mossen.

Lezing en excursie door Hans Colpa.
Aanvang lezing 20.00 uur in Dorphuis “De Pan”, Vries.
Voor de excursie verzamelen om 9.30 uur voor de bibliotheek in Vries.

Di. 17 maart 2015. Algemene Ledenvergadering IVN Vries.

Na de pauze een lezing met beelden en geluid door Sieds Rienks.
Thema: Vogels in je eigen leefomgeving.
Aanvang 19.30 uur in Dorphuis “De Pan”, Vries.

Di. 14 april 2015. Lezing over het gebied van de Hunze. Za. 18 april 2015. Excursie naar het gebied van de Hunze.

Lezing en excursie door Jan Siem Rus.
Aanvang lezing om 20.00 uur in het Dorphuis “De Pan”, Vries.
Voor de excursie verzamelen om 9.30 uur voor de bibliotheek in Vries.

Za. 25 april 2015. Plantenruilbeurs op het landgoed “Bosch en Vaart”.

Er is gelegenheid voor een rondleiding over het landgoed.
Vanaf 10.00 tot 12.00 uur staat de koffie klaar. Van harte welkom.

Voor het bijwonen van de lezingen vragen wij een bijdrage van € 2.

Bescherming van boomstammen in Amsterdam in de zeventiende eeuw

Als ik in Den Haag moet zijn neem ik altijd een wat vroegere trein en wip nog even een museum in. Het Haags Historisch Museum had een tentoonstelling over de golf sport; iets dat mij niet bijzonder interesseert, maar er hingen ook een aantal tekeningen en schilderijen uit de 17^e eeuw. En daar heb ik wel veel belangstelling voor.

Zo hing er een winter gezicht op het Spui in Amsterdam van Jan van Kessel, geschilderd omstreeks 1655. Een paar schaatsers en een paar mensen die de Oud-Hollandse sport "kolf" op het ijs speelden.

Wat mij direct opviel was de bescherming van de bomen. Een wagen die over de boogbrug naar beneden rijdt zou gemakkelijk de bast van de bomen langs de gracht kunnen beschadigen. Dan waren die bomen nooit groot geworden. Op de afbeelding op internet is het kleine boompje rechts van de grote boom amper te onderscheiden. In het vervolg ga ik bij stadsgezichten hier op letten.

Het schilderij staat op de site van het museum met een leuk verhaal over de verplichting van bewoners van hoekhuizen om een bijt in het ijs te hakken ten behoeve van bluswater.

<http://hart.amsterdammuseum.nl/75796/nl/020today-wintergezicht-spui>

Er waren meer schilders die Van Kessel heetten. Wie "Jan van Kessel paintings" intoetst vindt daar schilderijen met grote aantallen vlinders, libellen, kevers, schelpen, vogels, vissen en fruit. Het is boeiend om eens op een regenachtige middag de insecten te determineren op de insectenstudies van Jan van Kessel de Oudere.

Wietske Jonker-ter Veld

Op de bres voor de jeneverbes

In november 2008 hield Piet Kerssies (Staatsbosbeheer) voor onze afdeling een lezing over jeneverbessen. Aanleiding voor de lezing was de actie 'Op de bres voor de jeneverbes'. In Drenthe zijn we gelukkig uit met meerdere fraaie jeneverbesstruwelen van zo ongeveer een eeuw oud, bijvoorbeeld bij Zeegse, Lheebroek (Kliplo) en Meppen (De Palms), op het Mantingerzand en het Drouwenerzand. In augustus 2009 hebben we als afdeling een excursie gehad naar het Mantingerzand, een prachtig terrein. Het probleem bij de jeneverbes is dat op de meeste terreinen van verjonging nauwelijks sprake is. En dat is natuurlijk een probleem. Jarenlang onderzoek heeft het probleem nog niet opgelost. Is er te weinig verstoorde bodem in het terrein? Vreten konijnen teveel kiemplanten weg? Ook nu nog wordt allerlei onderzoek gedaan, o.a. waarbij jonge struiken gelabeld worden om ze in de komende jaren te kunnen volgen. Er worden ook besprekingen met jeneverbesdeskundigen georganiseerd met aansluitend een veldexcursie. Vanuit de Plantenwerkgroep zijn Ynze de Boer en Leo Stockmann daar present.

Mantingerzand met struikheide en jeneverbessen foto Leo Stockmann

In 2013 hebben Ynze en Leo gezocht naar jonge jeneverbessen in de Gasterse Duinen, maar niets gevonden. Bij de excursie in 2013 bleken op het Drouwenerzand gelukkig een behoorlijk aantal jonge struikjes te zijn. Dat stemt hoopvol. In 2014 was er een excursie naar het Mantingerzand. Daar is erg weinig verjonging.

Leo Stockmann

Jaar van de spreeuw

Door Vogelbescherming Nederland en Sovon Vogelonderzoek is 2014 uitgeroepen tot jaar van de spreeuw. Hoewel de spreeuw nog een vrij algemene vogel is, is het aantal spreeuwen in de afgelopen jaren toch vrij drastisch gedaald. Daarom vragen de organisaties meer aandacht voor de spreeuw. Om een idee te krijgen van het waarom van de achteruitgang zijn verspreid over Nederland ook 100 nestkasten opgehangen bij wie daar belangstelling voor had. Een van de belangstellenden was ons bestuurslid Willem Zandt.

Jan Doevendans controleert de nestkast
Vogelbescherming bezorgde hem een kast en een webcam die in een oude eik werden opgehangen. Op een monitor in zijn huis kon het wel en wee van de spreeuwen worden gevolgd. In juni zijn vier jongen geringd door Jan Doevendans, stadsecoloog uit Groningen. De geringde spreeuwen in ons land kunnen door de tijd heen worden gevolgd. Dat geeft meer inzicht in hun levenswijze. Volgend jaar worden de eerste resultaten van het project gepubliceerd.

foto Aafke Pot

Leo Stockmann

De jonge spreeuwen worden geringd

foto Aafke Pot

Vrijwilligers in beeld. Aflevering 8

Aafke Pot en Dineke Buist

Aafke en Dineke kennen elkaar van de natuurgidsencursus te Zuidlaren in 2003. Aafke was toen al een jaar betrokken bij de leiding van onze jeugdgroep op woensdagmiddag, de jeugd van 6 t/m 8 jaar. Later ging ze ook helpen bij de oudere jeugd van 9 – 12 jaar, die één keer per maand op de zaterdagochtend bij elkaar komen. In 2010 kwam Dineke op haar verzoek in de leiding van deze groep.

Dineke Buist en Aafke Pot

Foto Ynze de Boer

Aafke vindt het altijd verrassend hoe de jeugd de natuur beleeft en geniet daar erg van, zo vertelt ze. Dineke haalt haar motivatie om te begeleiden uit het enthousiasme en de leergierigheid van de kinderen. ‘Ik houd van het directe contact met de natuur; touw maken, planten eten, op blote voeten lopen, klimmen. Hoe kunnen we ons er thuis voelen?’

De uitvalsbasis van de zaterdagochtend-groep bevindt zich in de Vosbergen. Dineke: ‘Je beleeft elk seizoen in hetzelfde gebied en zo leert iedereen dat erg goed kennen’.

Zelf kon ik beide leidsters meemaken bij een meerdaags kampeerkamp in Elp in 2012. Ze hadden mij toen meegevraagd als extra kracht. Bij een spel kreeg

ik de bijnaam Zwarte mees, zo bracht Dineke mij in herinnering. Gezellig en gedreven waren ze. In 2012 was er een goed kampeerkamp bij het NIVON huis in Noordlaren. Omdat Aafke van variatie houdt is ze een aantal jaren geleden gestopt met de leiding van de jongste natuurclub. Het vorig seizoen beëindigde Aafke haar taak bij de jeugdgroep van 9 – 12 jarigen. Annemieke van den Berg van Saparoea en Martijn Loenen vormen nu met Dineke de leiding. En Aafke? Die gaat dit najaar weer meedoen met de jeugdgroep van 6 – 8 jaar!

Naast het jeugdwerk is Aafke al meerdere jaren lid van het bestuur, houdt ze onze website bij, en ontwerpt ze onze folder met aankondigingen van lezingen en excursies. Dineke ontwerpt een dergelijke folder voor IVN Groningen-Haren.

Leo Stockmann

Schoonebekers

Je ziet het tegenwoordig regelmatig in de bebouwde kom van meerdere steden en dorpen: plantsoenen, bermen of andersoortige veldjes die begraasd worden door schapen. In de stad Groningen en in Yde bijvoorbeeld. Dit jaar zijn ook in Eelde-Paterswolde dierlijke maaimachines ingeschakeld bij het beheer. De foto toont een groep Schoonebeker schapen op 9 september op een veldje aan de Zonnebloem tussen Boterbloem en Zwanebloem.

Leo Stockmann

foto Leo Stockmann

Als het huis te ver van de weg staat gebruiken we een groene postbus. De eigenaar van dit huis heeft er ook het huisnummer bij gedaan en de natuur heeft het vervolmaakt door een “bel” er bij te doen. Bij navraag blijkt dit mogelijk een uitgebleekte zwavelzwam te zijn. *Laetiporus sulphureus* is zijn Latijnse naam.

Gerbrig Rietema

foto's Gerbrig Rietema

Gele maskerbloem op de jaarmarkt

Het is al jaren de gewoonte dat onze afdeling op de jaarmarkt Eelde-Paterswolde plantenstekjes uitdeelt aan 'wie maar wil'. En natuurlijk hoort daar een vriendelijk IVN-praatje bij. Misschien is zo iemand wel geïnteresseerd in een lidmaat- of donateurschap. Bij de afgelopen jaarmarkt in juni deelden we (voor een zacht prijsje) stekjes van Gele maskerbloem uit, opgekweekt door Lukas Odding. Zelf nam ik twee stekjes mee naar huis. En het was een succes. Ze kwamen in bloei en hielden de bloei lang vol.

Leo Stockmann

Vliegenzwam

Een foto gemaakt door Jacqueline Enders.
Ze maakte deze foto van de beschermde vliegenzwam in november 2013 voor het pand aan de Hoofdweg 194 Paterswolde, toen in restauratie. (bij de nieuwe rotonde).

Leo Stockmann

Eten, slapen en dan vertrekken

In de eerste helft van september zag ik boven de Onlanden ‘overall’ huiszwaluwen druk bezig zijn met al vliegend te foerageren. Ze eten enkel vliegende insecten. Op sommige plekken waren ze massaal aanwezig: boven slenken, diepen en plassen, boven de uitgestrekte tandzaadvegetaties en bij rietbegroeiingen.

Ik denk in totaal wel een paar duizend huiszwaluwen te hebben gezien. Ze zullen ook wel in de Onlanden overnachten, al blijken ze dat volgens het

Handboek Vogels van Nederland (2011) niet te doen in rietvelden. Ook boerenzwaluwen waren aanwezig, zij het in veel geringer aantal. Buikje vol en uitgerust? Dan gaan we naar Afrika. Tot ziens Drenthe en Onlanden!

Leo Stockmann

Huiszwaluw

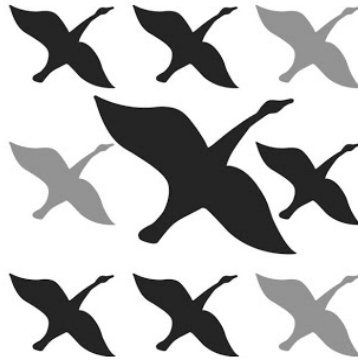
Nesten van de huiszwaluw

foto Rinus Dillerop

Al een paar jaar zien we in onze tuin op het blad van de akelei een schrijver druk bezig! Wat er staat is voor ons niet leesbaar, maar het zijn de sporen van de larve van de mineervlieg, die eerst een eitje in het blad legt tussen de beschermende opperhuiden. De made eet het bladmoes en we zien de gang steeds breder worden. Op de akelei komen twee soorten mineervliegen voor. Welke soort de gangen in deze bladeren heeft gemaakt, weet ik helaas niet.

Gerbrig Rietema

Morning has broken

Dit is een morgen als ooit de eerste,
zingende vogels geven hem door.
Dank voor het zingen, dank voor de morgen,
Beide ontspringen nieuw aan het woord.

Dauw op de aarde, zonlicht van boven,
Vochtige gaarde. geurig als toen.
Dank voor gewassen, grassen en bomen.
Al wie hier wandelt, ziet: het is goed

Dag van mijn leven, licht voor mijn ogen,
Licht dat ooit speelde waar Eden lag.
Dank elke morgen Gods nieuwe schepping,
Dank opgetogen Gods nieuwe dag.

Uit: Nieuw Liedboek

Willem Zandt

in memoriam Hennie Heikens (1922-2014)

Op vrijdag 8 augustus vernamen leden van de Werkgroep Natuurlijke Historie van Ol Eel, dat hun oudste werkgroeplid Hennie Heikens drie dagen eerder in de leeftijd van ruim 91 jaar was overleden.

Hendrika Sophia (Hennie) Heikens, geboren op 12 november 1922, bezocht na de lagere school de meisjes-H.B.S. in Groningen en deed in 1942 staatsexamen H.B.S.-B. In het volgende studiejaar startte zij aan de Rijksuniversiteit Groningen de universitaire studie biologie. In verband met de Tweede Wereldoorlog, die toen volop woedde, moest zij hiermee enkele jaren stoppen. Na de oorlog nam zij de draad weer op, deed in 1948 kandidaatsexamen en rondde haar studie met het doctoraal examen af in 1953. Samen met prof. dr. G.P. Baerends, B. Baggerman en J.H. Mook publiceerde zij een studie over de zwarte stern.

In december 2000 kwam van buitenaf bij Stichting Ol Eel de vraag binnen, waarom zij zich niet óók bemoeide met de natuurlijke historie in de voormalige gemeente Eelde, bekend om haar bossen, plassen en landgoederengordel. Na ampel beraad met de afdeling Eelde-Paterswolde van het IVN werd besloten een Werkgroep Natuurlijke Historie in het leven te roepen. In december 2001 vond de eerste vergadering van deze nieuwe loot aan de Ol Eel-stam plaats. Vanaf het begin deed Hennie Heikens volop mee, toen als 79-jarige reeds het oudste werkgroeplid. Als afgestudeerd biologe genoot zij gezag. In de beginjaren van de werkgroep hield zij zich samen met Gerbrig Rietema-Siebenga en Sylvia Wiersma bezig met de documentatie van flora en fauna door vele jaargangen van Dorpsklanken na te vlooiën ten behoeve van een boek over de natuurlijke historie van Eelde en omgeving. Naarmate zij steeds ouder werd, werden de bezoeken aan de werkgroep vergaderingen minder in tal. Toch wisten de overige werkgroep leden haar immer te vinden voor het vragen van adviezen. Op 16 april van dit jaar bezocht zij nog eens een vergadering; het zou haar laatste zijn.

Cathrinus Schaafsma

Onze werkgroepen bestaan uit de volgende medewerkers:

- Vogels:** P.Feenstra, M.Hols, J.Kadijk, B.van Manen,
J..Meeder, J.Nienhuis-Poel, A.J.Pot-Ellen,
S.Rienks, L Stockmann, W.Zandt, A.van der Zijpp,
A.Smeenge, N.Smeenge, J.Bokma, J.Nienhuis,
A.H.v.d.Meulen
Afdeling Vries: H.Eggenhuizen, J.Fekkes,
K.Bouwer, M.van Nieff, B.Visch.
- Planten:** T.v.d.Berg, Y.de Boer, F.Nijdam, L.Bierdrager,
J.Eilander, L.Odding, R.Douma, L.Stockmann,
J. v.d. Werff, W.Kramer, F.Wilkens, M. de Goeij
- Publiciteit:** T.v.d. Berg, L.Stockmann, Y.de Boer
- Brom:** A AB, E.de Boer, Y.de Boer, T.v.d. Berg,
W. Kramer, W.Jonker-ter Veld.
- Jeugd:** A.AB, T.v.d. Berg, J.Eilander, M. Loenen, R. Hiemstra,
G.Rietema, M.de Boer, A.J. Pot-Ellen,
N.Smeenge, F.Puik, A.van den Berg van Saparoea, D.Buist.
P.Feenstra, J.van der Werff.
- Natuurlijke Historie:** Combinatie Ol Eel/IVN
J. Eilander, Y de Boer, F.Nijdam, A.Trox,
G.Rietema, J. Arends.,
C.Schaafsma, J.K.Westerhof.
- Vlinderkampje:** T.v.d. Berg, R. Douma, A. Zoon, M.de Goeij,
M.Wilkens, F. Nijdam, B.v.d.Velde,
Y.de Boer, J. v.d. Werff, W.Hoekema, L. Bierdrager,
J. Steyvers, W.Kramer, J. Eilander, L.Odding.
- Vormgeving Groen:** Gerbrig Rietema: rietema@planet.nl
- Redactie Groen:** Leo Stockmann: glstockmann@hotmail.com
Ynze de Boer: ynzedeboer@hetnet.nl
- Distributie Groen:** Lideke Jorritsma
- Advertenties:** Jan van der Werff
- Site:** <http://www.ivn.nl/eeldepaterswolde>
- Websitebeheer:** Henk von Eije, Jurjen Bokma, Maaïke de Goeij
en Aafke Pot-Ellen.